

Konjunkturbarometern November 2020

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **Working paper**, **PM** och remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Statistik och data hittar du på www.konj.se/statistik.

Förord

I Konjunkturbarometern presenteras resultaten från Konjunkturinstitutets undersökning av företagens respektive hushållens syn på ekonomin. Till rapporten för november har företagens svar samlats in 29 oktober–18 november. Hushållens svar har samlats in 29 oktober–15 november.

I Konjunkturinstitutets statistikdatabas finns alla resultat från Konjunkturbarometern tillgängliga som tidsserier.

Konjunkturbarometern har tagits fram under ledning av enhetschef Fredrik Johansson Tormod.

Stockholm november 2020

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Företag	7
Totala näringslivet	7
Tillverkningsindustri.....	8
Bygg och anläggning	9
Detaljhandel.....	11
Tjänstesektorn.....	12
Hushåll	14
Fördjupning; Byte av insamlingsmetod för Konjunkturbarometern hushåll.....	16

Sammanfattning

Barometerindikatorn steg från 96,0 i oktober till 97,5 i november. Ökningen förklaras av starkare signaler från framför allt tillverkningsindustrin. Att inte indikatorn steg ytterligare beror på svagare signaler från detaljhandeln som föll med 7,6 enheter.

De senaste månadernas uppgång i tillverkningsindustrins konfidensindikator fortsätter och indikatorn steg ytterligare 4,2 enheter i november. Framför allt är det industriföretagens omdömen om färdigvarulagren som förklarar uppgången. Men även förväntningarna på kommande produktion samt synen på orderstockarna i nuläget bidrar till uppgången.

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet steg med 1,7 enheter i november. Anledningen till uppgången är att byggföretagens syn på orderstockarnas storlek har förbättrats.

Detaljhandelns konfidensindikator sjönk med 7,6 enheter i november. Samtliga ingående frågor bidrar till fallet men företagets förväntningar på försäljningsvolymen bidrar mest. Sett till bransch är det handel med motorfordon och sällanköpsvaror som utvecklats sämre.

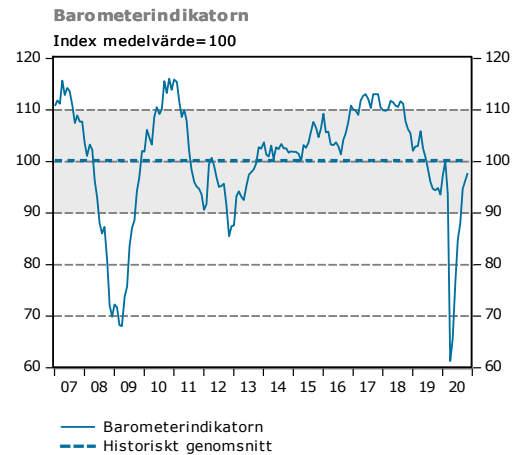
Indikatorn för tjänstesektorn är i stort sett oförändrad i november. Frågorna om utvecklingen av företagets verksamhet och efterfrågan på företagets tjänster driver upp indikatorn samtidigt som förväntningarna på företagets tjänster trycker tillbaka indikatorn. En bransch som faller kraftigt är hotell och restaurang som faller med hela 21 enheter jämfört med oktober.

Hushållens konfidensindikator föll med 0,9 enheter till 88,3. Nedgången förklaras av att förväntningarna på såväl den egna ekonomin som för Sverige som helhet blivit mer negativa. Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, föll med nästan 3 enheter. Samtidigt steg mikroindex, som sammanfattar hushållens syn på den egna ekonomin, något jämfört med oktober.

Tabell 1 Indikatorer i Konjunkturbarometern

Index medelvärde=100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Barometerindikatorn	94,5	96,0	97,5	1,5	-
Konfidensindikatorer					
Tillverkningsindustri	105,6	106,4	110,6	4,2	++
Bygg- & anläggning	89,8	93,2	94,9	1,7	-
Detaljhandel	106,4	107,6	100,0	-7,6	=
Tjänstesektorn	86,9	88,6	88,7	0,1	--
Hushåll	88,0	89,2	88,3	-0,9	--
Mikroindex hushåll	89,7	87,8	88,5	0,7	--
Makroindex hushåll	89,0	90,7	88,0	-2,7	--

Barometerindikatorn

mäter det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin genom att sammanfatta resultaten från företags- och hushållsbarometern. Sektorernas vikt i Barometerindikatorn är fasta. Tillverkningsindustri 40 %, Tjänstesektorn 30 %, Hushåll 20 %, Detaljhandeln 5 %, Bygg och anläggning 5 %.

Sektorers vikt i totala näringslivet

Sektorernas vikt i näringslivet uppdateras en gång per år. För nuvarande urval gäller: Tjänstesektorn 53,4 %, Tillverkningsindustri 20,5 %, Handel 21,6 %, Bygg och anläggning 4,5 %.

Konfidensindikatorer

används för att sammanfatta situationen och förväntningarna i en viss bransch eller sektor.

Mikroindex

sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi.

Makroindex

sammanfattar hushållens syn på svensk ekonomi.

Läget

++ mycket starkare än normalt
+ starkare än normalt
= ungefär som normalt
- svagare än normalt
-- mycket svagare än normalt

Nettotal

är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat till exempel ökat respektive minskat eller bättre respektive sämre på en fråga.

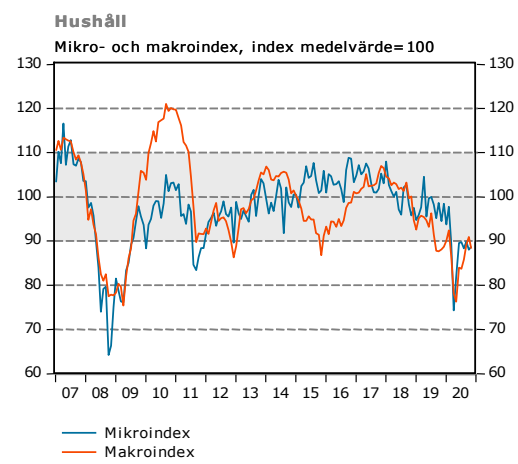
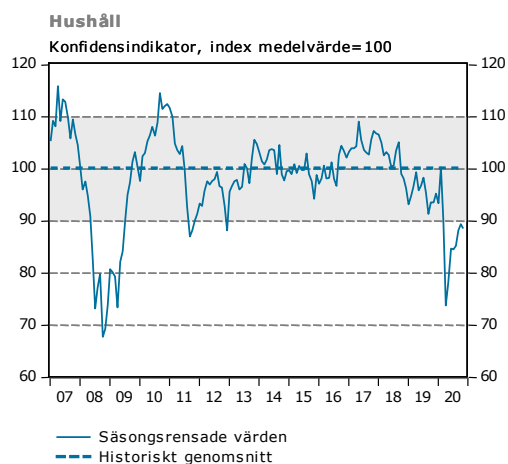
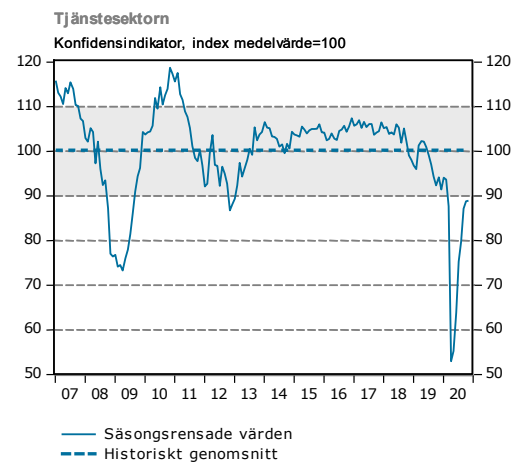
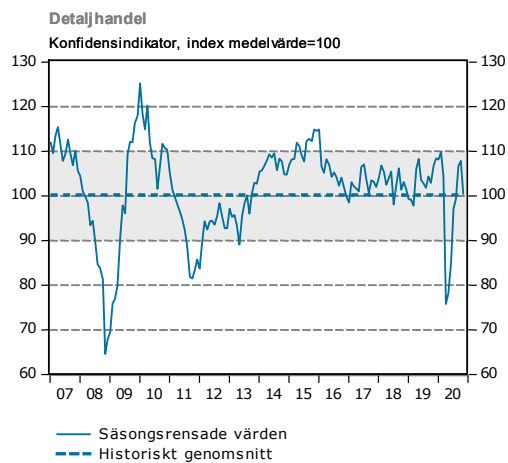
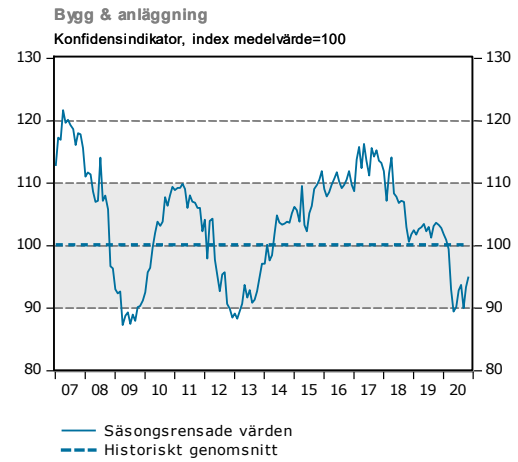
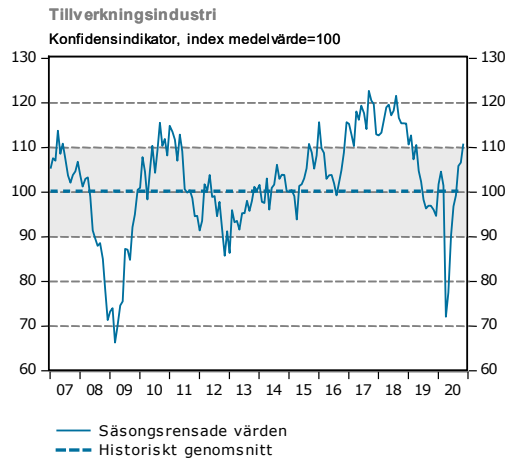
Säsongrensade och utjämnade tidsserier

Säsongrensning görs för att justera för regelbundet återkommande variationer under året. En utjämnad tidsserie visar på en mer långsiktig utveckling och tar bort brus i högre grad än den säsongrensade serien. Alla diagram i Konjunkturbarometern visar säsongrensade tidsserier om inget annat anges.

Revideringar

Indikatorerna revideras varje månad när tidsserierna säsongrensas och standardiseras.

Läs mer om begrepp och metoder i metodboken för Konjunkturbarometern:
www.konj.se/metodbok

Företag

Totala näringslivet

FORTATT SVAGT EFTERFRÅGELÄGE

Konfidensindikatorn för näringslivet sjönk i november för första gången sedan april och ligger nu på 94,9, en minskning med 0,7 enheter. Förklaringen till nedgången är försämrade signaler från handeln. Indikatorerna för tillverkningsindustrin och för bygg- och anläggningsverksamhet ökade i november medan indikatorn för tjänstesektorn var i princip oförändrad.

Alla näringslivets sektorer rapporterar om att antalet anställda har minskat de senaste tre månaderna, och de gör det i samma utsträckning som i oktober. Minskningen av antalet anställda är tydligast i rapporteringen från sektorerna bygg- och anläggningsverksamhet och tjänstesektorn. Vidare pekar företagens anställningsplaner på att antalet anställda kommer att fortsätta minska men i något mindre utsträckning än tidigare. De senaste månadernas allt mindre negativa anställningsplaner medför att planerna nu närmar sig det historiska genomsnittet.

Det rådande efterfrågeläget förbättrades något även i november. Trots ökningen är efterfrågeläget fortsatt långt under det historiska genomsnittet.

Tabell 2 Totala näringslivet

Indikator och säsongsrensade netttotal

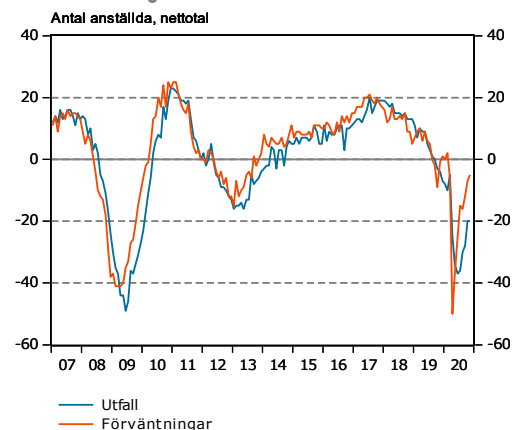
	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Konfidensindikator	100	93,8	95,6	94,9	-
Efterfrågeläge	-17	-34	-30	-27	-
Antal anställda, utfall	-3	-28	-20	-20	--
Antal anställda, förväntningar	-2	-12	-7	-5	-

Anm. Konfidensindikatorn beräknas inte utifrån de enskilda frågorna i tabellen ovan. Frågorna som ingår i respektive sektors konfidensindikator är de frågor som ingår i näringslivets konfidensindikator.

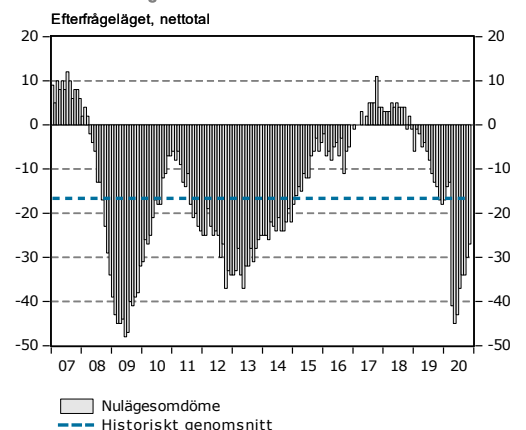
Totala näringslivet

Totala näringslivet

Totala näringslivet

Tillverkningsindustri

INDUSTRIFÖRETAGEN SER LJUSARE PÅ FRAMTIDA PRODUKTION

Konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin steg med 4,2 enheter i november, från 106,4 till 110,6. Det som framför allt driver både uppgången och nivån på indikatorn är synen på färdigvarulagren. Men även omdömet om den nuvarande orderstocken och förväntningarna på de närmaste månadernas produktion bidrar positivt. Både insatsvaruindustrin och investeringsvaruindustrin rapporterar positiva siffror, medan det ser dystrare ut i konsumtionsvaruindustrin.

Tabell 3 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Konfidensindikator	105,6	106,4	110,6	4,2	++
Orderstock, nulägesomdöme	-0,6	0,1	0,8	0,7	+
Färdigvarulager, nulägesomdöme	4,8	5,7	8,0	2,3	++
Produktionsvolym, förväntningar	1,5	0,6	1,8	1,2	+

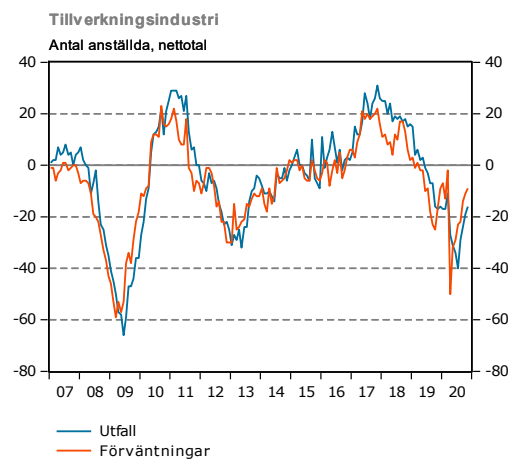
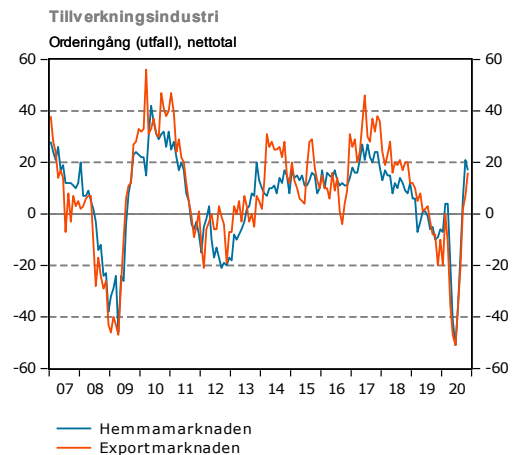
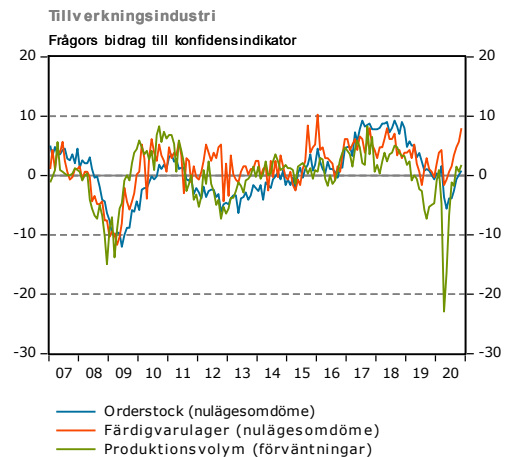
Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelserna.

Företagen uppger att produktionen har ökat de senaste månaderna, dock i något mindre utsträckning än i oktober. Förväntningarna på produktionsvolymen har blivit något mer optimistiska jämfört med oktober. Omdömet om den totala orderstocken är något mindre negativ än normalt, medan omdömet om exportorderstocken är fortsatt mer negativ än normalt.

Industriföretagen rapporterar en ökande ordergång, både på hemmamarknaden och på exportmarknaden. Investeringsvaruindustrin rapporterar brett om en ökande ordergång på exportmarknaden, medan företagen i konsumtionsvaruindustrin uppger att ordergången faller.

Företagen uppger att de har fortsatt att dra ner på antalet anställda och anställningsplanerna pekar på att företagen planerar för fortsatta minskningar i personalstyrkan de närmaste månaderna.

Färdigvarulagren uppges vara förhållandevis små. Företagen uppger att de förväntar sig ökade priser både på hemma- och exportmarknaden.

Tabell 4 Tillverkningsindustri

Säsongrensade nettotal

	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Utfall och nuläge					
Produktionsvolym	15	5	23	14	-
Orderingång hemmamarknad	6	6	21	17	+
Orderingång exportmarknad	11	2	7	16	+
Orderstock, nulägesomdöme	-15	-18	-15	-12	+
Exportorderstock, nulägesomdöme	-10	-25	-25	-20	-
Färdigvarulager, nulägesomdöme	12	2	0	-5	++
Antal anställda	-8	-24	-19	-16	-
Förväntningar och planer					
Produktionsvolym	21	26	23	27	+
Försäljningspriser hemmamarknad	9	6	8	9	=
Försäljningspriser exportmarknad	2	7	7	9	+
Antal anställda	-11	-14	-11	-9	+

Bygg och anläggning

BYGGANDET FORTSÄTTER ATT MINSKA

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet steg med 1,7 enheter i november, från 93,2 till 94,9. Bakom uppgången ligger husbyggarnas mindre negativa omdömen om orderstockarnas storlek. Även om husbyggarna denna månad bidrar positivt till förändringen i indikatorn är stämningläget fortsatt dämpat bland företagen. Bland anläggningsbyggarna är stämningläget i nivå med det historiska medelvärdet.

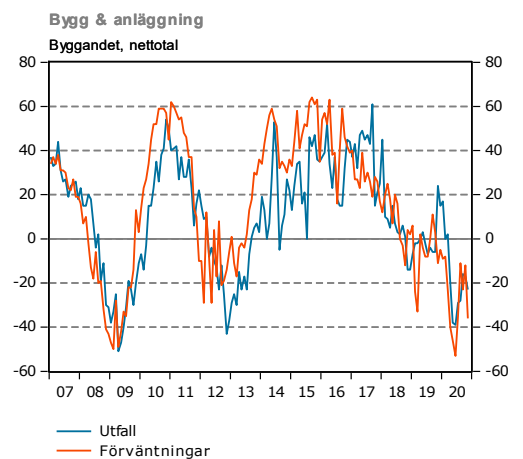
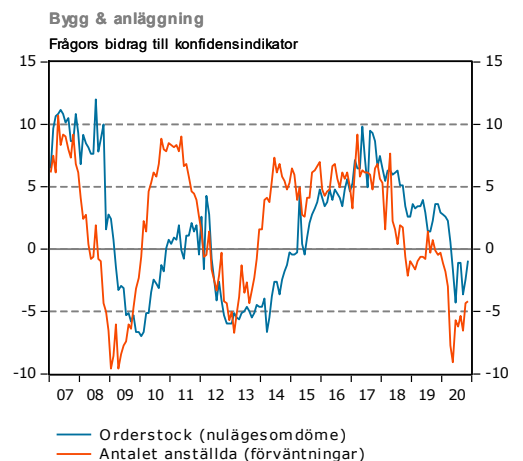
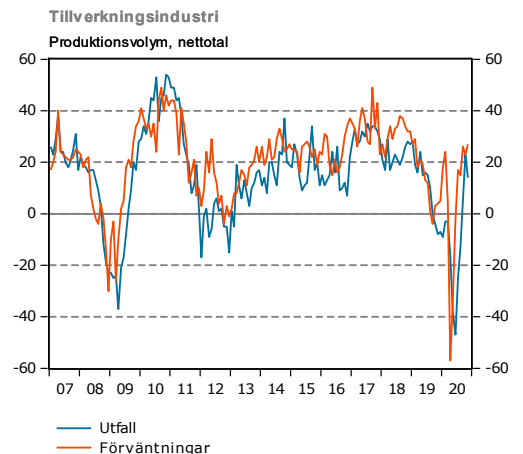
Tabell 5 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Konfidensindikator	89,8	93,2	94,9	1,7	-
Orderstock, nulägesomdöme	-3,6	-2,4	-0,9	1,5	-
Antalet anställda, förväntningar	-6,5	-4,3	-4,2	0,1	-

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelserna.

Företagen inom bygg- och anläggningsverksamhet rapporterar fortsatt om ett minskat byggande och förväntningarna på utvecklingen för de kommande tre månadernas byggande har sjunkit ytterligare. Främst är det husbyggarna som blivit mer pessimistiska. I motsats till de pessimistiska förväntningarna på

husbyggandets utveckling förväntas en viss ökning av orderstockarna. Främsta hindret för ökat byggande anges liksom tidigare vara otillräcklig efterfrågan, vilket en jämförelsevis hög andel av anläggningsbyggarna anger som hinder.

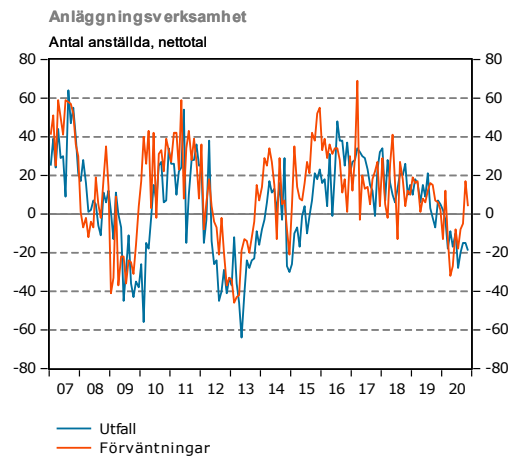
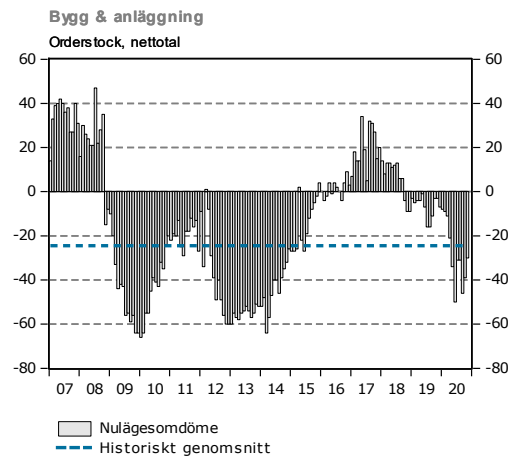
Byggföretagen rapporterar om en minskning av antalet anställda de tre senaste månaderna och företagen förväntar sig även att antalet anställda kommer att fortsätta minska de tre kommande månaderna. Bilden delas dock inte med anläggningsbyggarna som tror på en viss ökning av antalet anställda de närmaste månaderna.

Anbudspriserna uppges ha sänkts de tre senaste månaderna och företagens förväntningar pekar på fortsatta prissänkningar de kommande månaderna.

Tabell 6 Bygg och anläggning

Säsongrensade netttotal

	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Utfall och nuläge					
Byggandet	7	-16	-17	-23	--
Anbudspriser	-6	-36	-38	-31	-
Orderstock, utfall	4	-31	-25	-23	-
Orderstock, nulägesomdöme	-25	-46	-39	-30	-
Antal anställda	-3	-40	-35	-33	-
Förväntningar och planer					
Byggandet	11	-23	-12	-36	--
Anbudspriser	-1	-38	-27	-25	-
Orderstock	10	-23	-5	5	-
Antal anställda	3	-36	-23	-22	-

Detaljhandel

DYSTRA FÖRVÄNTNINGAR INOM SÄLLANKÖPSHANDEL

Detaljhandelns konfidensindikator sjönk med 7,6 enheter, från 107,6 till det historiska medelvärdet 100,0. Samtliga ingående frågor bidrar till nedgången i indikatorn men främst bidrar företagens mindre optimistiska förväntningar på försäljningsvolymen på tre månaders sikt. Liksom tidigare är det företagens omdöme om sitt varulager som levererar det mest positiva bidraget till indikatorn.

Tabell 7 Konfidensindikator och ingående frågars bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Konfidensindikator	106,4	107,6	100,0	-7,6	=
Försäljningsvolym, utfall	-2,1	1,9	-0,7	-2,6	-
Varulager, nulägesomdöme	12,1	11,1	9,6	-1,5	++
Försäljningsvolym, förväntningar	-3,6	-5,4	-8,9	-3,5	--

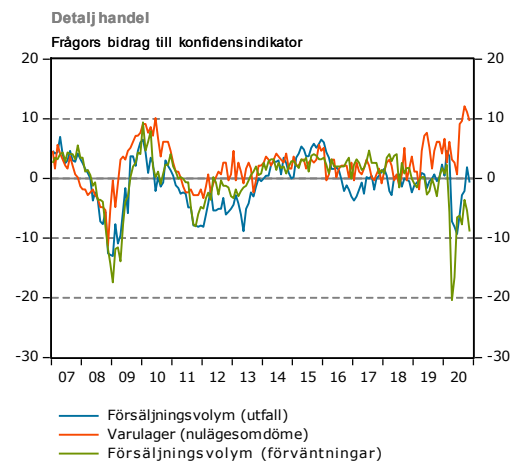
Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelserna.

Försäljningsvolymen inom detaljhandeln de tre senaste månaderna uppges ha ökat men i mindre utsträckning jämfört med föregående månad. Förväntningarna på försäljningsvolymen de tre kommande månaderna har blivit betydligt mindre optimistiska. Det förklaras av att förväntningarna bland företagen inom handel med motorfordon och sällanköpshandel har sjunkit och pekar nu på en i det närmaste oförändrad försäljning i dessa delbranscher.

Detaljhandelns samlade omdöme om nuvarande försäljningssituation är betydligt mer positivt än normalt. På sex månaders sikt förväntar sig däremot en betydligt lägre andel företag än normalt att försäljningssituationen kommer att förbättras, undantaget företagen inom dagligvaruhandeln som tror på en förbättring i nivå med det normala.

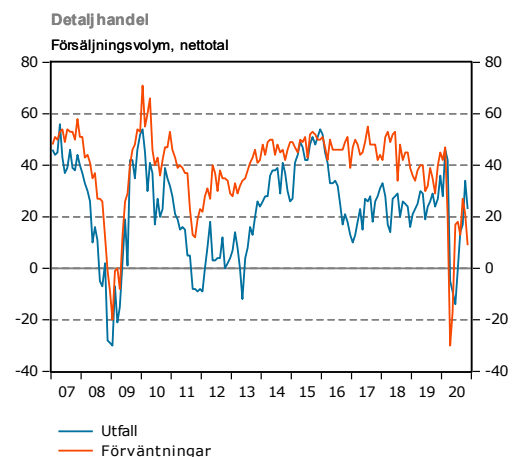
Antalet anställda uppges sammantaget ha minskat de tre senaste månaderna och förväntningarna är att antalet anställda kommer fortsätta att minska de kommande tre månaderna. Bilden delas dock inte av företagen inom dagligvaruhandeln där betydligt fler företag än normalt rapporterar en ökning av antalet anställda. Företagen förväntar sig även att de kommer fortsätta att anställa de närmaste månaderna.

Inköpen av varor väntas endast öka marginellt samtidigt som företagen förväntar sig höjda försäljningspriser i något större utsträckning än normal.

Detaljhandeln definieras som:

Handel med motorfordon (SNI 45) +
Dagligvaruhandel (SNI 47.11 + 47.2) +
Sällanköpshandel (SNI 47.19 + 47.4-9) +
Detaljhandel med drivmedel (SNI 47.3)

Tabell 8 Detaljhandel

Säsongrensade netttotal

	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Utfall och nuläge					
Försäljningsvolym	26	17	34	23	-
Nuvarande försäljningssituation	3	9	16	18	++
Varulager, nulägesomdöme	25	1	3	6	++
Antal anställda	3	-6	-7	-4	-
Förväntningar och planer					
Försäljningsvolym	39	27	21	9	--
Försäljningspriser	13	18	20	15	+
Inköp av varor	16	9	8	3	-
Antal anställda	2	-4	-7	-9	--
Försäljningssituation om 6 mån	43	28	33	23	--

Tjänstesektorn

FÖRETAGEN FORTSÄTTER ATT DRA NER PÅ PERSONAL

Konfidensindikatorn för tjänstesektorn var i stort sett oförändrad på 88,7 i november. Utvecklingen av företagets verksamhet förbättrades något samtidigt som efterfrågan på företagets tjänster inte längre föll. Företagens förväntningar på de närmaste månadernas efterfrågan är att den kommer vara oförändrad, vilket innebär att man blivit mindre positiv än vid föregående mätning.

Tabell 9 Konfidensindikator och ingående frågars bidrag

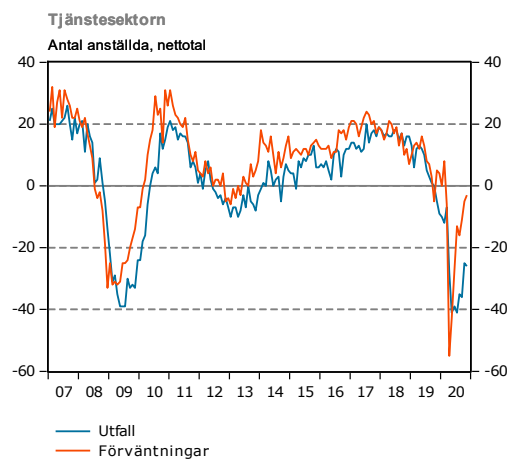
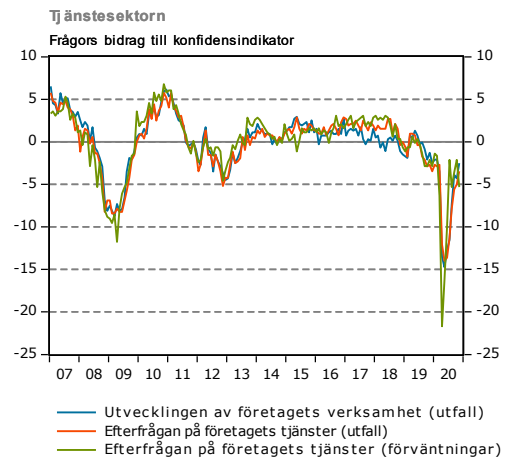
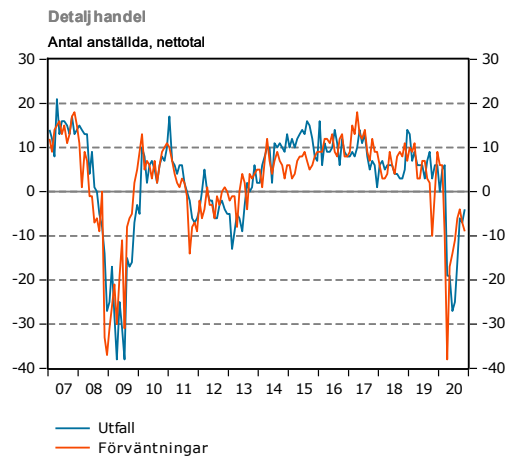
Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Konfidensindikator	86,9	88,6	88,7	0,1	--
Företagets verksamhet, utfall	-3,9	-4,3	-2,5	1,8	-
Efterfrågan, utfall	-5,6	-5,0	-3,5	1,5	-
Efterfrågan, förväntningar	-3,6	-2,1	-5,3	-3,2	--

Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelsen.

Tjänsteföretagen svarade sammantaget att efterfrågan på företagets produkter varit i stort sett oförändrad de senaste tre månaderna. Förväntningarna på efterfrågan de kommande tre månaderna har fallit och företagen förväntar sig i stort sett oförändrad efterfrågan.

Tjänsteföretagen är marginellt mindre missnöjda med uppdragsvolymen i november jämfört med i oktober. Ungefär dubbelt så många tjänsteföretag rapporterar om personalneddragningar i november än som rapporterar om personalökningar.

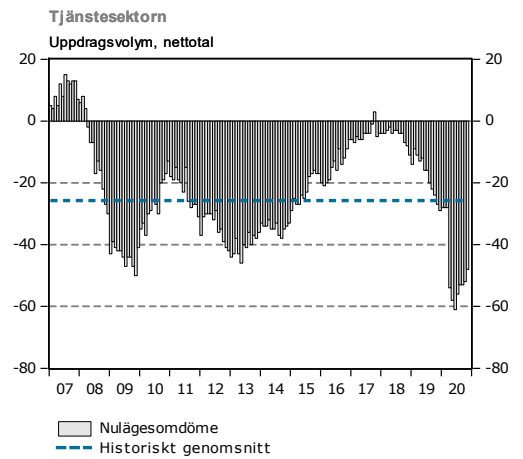
Företagen förväntar sig sammantaget ungefär oförändrad personalstyrka de närmast kommande månaderna.

Fler företag uppger att priserna minskat de senaste månaderna, än som uppger att de ökat. Något fler företag förväntar sig även att priserna kommer falla de kommande tre månaderna, än som förväntar sig att de kommer att öka.

Tabell 10 Tjänstesektorn

Säsongrensade netttotal

	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Utfall och nuläge					
Företagets verksamhet	20	-1	-3	6	-
Efterfrågan	16	-12	-9	-1	-
Uppdragsvolym, nulägesomdöme	-26	-53	-52	-48	--
Försäljningspriser	4	-13	-8	-9	--
Antal anställda	0	-36	-25	-26	--
Förväntningar och planer					
Efterfrågan	23	9	15	2	--
Försäljningspriser	9	-5	-1	-4	--
Antal anställda	6	-11	-5	-3	-

Hushåll

Från och med november 2020 har insamlingsmetoden till Konjunkturbarometern hushåll ändrats. Konsekvensen av bytet för barometerindikator och för hushållens konfidensindikator är liten och påverkar inte någon tolkning av resultaten.

HUSHÅLLEN TROR PÅ ÖKAD ARBETSLÖSHET

Hushållens konfidensindikator föll något i november, från 89,2 till 88,3. Nedgången förklaras av att hushållens förväntningar på både sin egen och den svenska ekonomin på tolv månaders sikt dämpades. Det är dock inte dessa frågor som förklarar den låga nivån på konfidensindikatorn. Det gör istället hushållens negativa syn på utvecklingen av den svenska ekonomin det senaste året tillsammans med inställningen till kapitalvaruinköp i nuläget.

Tabell 11 Konfidensindikator och ingående frågors bidrag

Bidrag till indikatorns avvikelse från 100

	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Diff	Läget
Konfidensindikator	88,0	89,2	88,3	-0,9	--
Egen ekonomi nu	-0,2	-0,2	0,7	0,9	+
Egen ekonomi om 12 mån.	0,7	1,1	-0,2	-1,3	=
Svensk ekonomi nu	-5,3	-4,9	-5,1	-0,2	--
Svensk ekonomi om 12 mån.	-0,5	0,3	-0,5	-0,8	=
Köp av kapitalvaror nu	-6,7	-7,1	-6,7	0,4	--

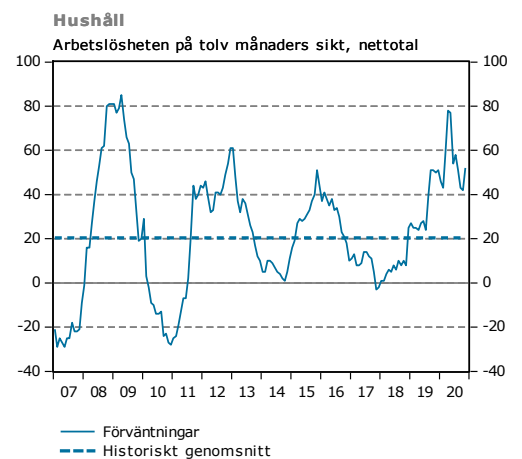
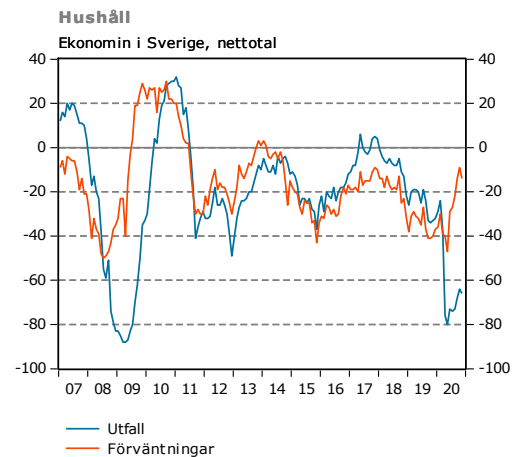
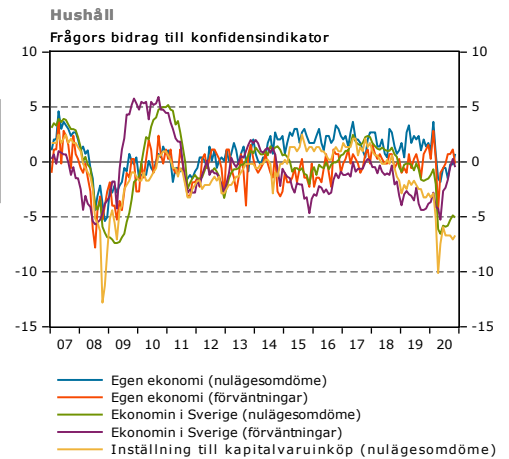
Anm. På grund av avrundning summerar bidragen inte alltid exakt till avvikelserna.

Makroindex, som sammanfattar hushållens syn på den svenska ekonomin, föll med nästan 3 enheter i november. Samtidigt steg mikroindex, som sammanfattar hushållens syn på den egna ekonomin, något jämfört med oktober.

Hushållens syn på den svenska ekonomin nu jämfört med för tolv månader sedan har blivit något mer negativ. Detsamma gäller förväntningarna på den svenska ekonomin det kommande året. Synen på utvecklingen av den egna ekonomin, såväl de senaste som de kommande tolv månaderna, ligger fortsatt nära det historiska genomsnittet. Däremot är inställningen till att köpa kapitalvaror såväl i nuläget som det kommande året mycket mer negativ än normalt, vilket förklarar den låga nivån för mikroindex.

En betydligt större andel hushåll än normalt anger att de kommer att kunna spara något det närmaste året. Det är även ovanligt många hushåll som säger att deras ekonomiska situation är sådan att de sparar.

Andelen hushåll som tror på en ökad arbetslöshet i Sverige under det närmaste året har ökat och är hög i jämförelse med det historiska genomsnittet. Samtidigt svarar ungefär lika många

hushåll att den egna arbetslöshetsrisken har ökat det senaste året som de som svarar att den har minskat, vilket är mer pessimistiskt än normalt.

Hushållens inflationsförväntningar på tolv månaders sikt steg, från 3,5 procent i oktober till 3,9 procent i november. Förväntningarna på bostadsräntan är i princip oförändrade på samtliga tidshorisonter.

Tabell 12 Hushållsfrågor

Säsongrensade netttotal

	Medel	sep 2020	okt 2020	nov 2020	Läget
Utveckling de senaste tolv månaderna					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	7	6	6	9	+
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	-18	-68	-64	-66	--
Risken att bli arbetslös (ökat - minskat)	-6	2	6	3	--
Nulägesomdömen					
Kapitalvaruinköp (rätt - fel tidpunkt)	5	-12	-13	-12	--
Att spara (fördelaktigt - ofördelaktigt)	12	28	24	25	+
Ekonomisk situation (sparar - skuldsätter sig)	46	62	64	68	++
Förväntningar på tolv månaders sikt					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	17	19	20	17	=
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	-11	-14	-9	-14	-
Arbetslösheten (öka - minska)	20	43	42	52	--
Egna inköp av kapitalvaror (mer - mindre)	-6	-11	-14	-13	--
Eget sparande (troligt - inte troligt)	46	52	53	57	++

Tabell 13 Inflation och boräntor

Medelvärden i procent exklusive extremvärden

	aug 2020	sep 2020	okt 2020	nov 2020
Uppfattad inflation nu	4,1	4,6	4,6	3,9
Förväntad inflation om 12 mån	3,2	3,5	3,5	3,9
Förväntad rörlig bostadsränta om 1 år	2,38	2,40	2,29	2,33
Förväntad rörlig bostadsränta om 2 år	2,71	2,69	2,60	2,58
Förväntad rörlig bostadsränta om 5 år	3,21	3,14	3,07	3,08
Genomsnittlig listränta	2,27	2,27	2,26	2,24

Anm. Genomsnittlig listränta beräknas som ett medelvärde för fem av de största bankernas 3-månaders listräntor, i nära anslutning till undersökningsperiodens början.

FÖRDJUPNING

Byte av insamlingsmetod för Konjunkturbarometern hushåll

Konjunkturinstitutet (KI) har beslutat att från och med november 2020 byta insamlingsmetod i Konjunkturbarometern hushåll till kombinerad insamling. Med kombinerad insamling lämnar en del av individerna in sina svar via en webbenkät och en del av dem svarar genom telefonintervjuer. Anledningen till bytet är att det har blivit allt svårare att samla in de 1 500 svaren till Konjunkturbarometern hushåll enbart genom telefonintervjuer.¹ Detta gör att kostnaderna har ökat och KI:s leverantör har uttryckt önskemål om att övergå från en ren telefonundersökning till kombinerad insamling.

Svaren som samlas in genom kombinerad insamling och svaren som enbart samlas in med hjälp av telefonintervjuer skiljer sig åt. För att öka jämförbarheten över tid, samt för att undvika tidsseriebrott som beror på bytet behöver dessa skillnader hanteras, vilket görs via länkning. Länkningen innebär att vi har anpassat tidsserierna för perioden före november 2020 så att de blir jämförbara med de nya värdena från och med november 2020.²

Syftet med denna fördjupning är att översiktligt förklara vad övergången från insamling via telefonintervjuer till kombinerad insamling innebär för barometerindikatorn, hushållens konfidensindikator samt samtliga hushållsfrågor som ingår i dessa indikatorer.

Slutsatsen är att bytet av insamlingsmetod har haft en stor påverkan på hur individer svarat på en del av frågorna i Konjunkturbarometern hushåll. Om dessa skillnader inte hade hanterats skulle även barometerindikatorn och hushållens konfidensindikator kunna ha påverkats av bytet av insamlingsmetod. Genom länkningen försöker vi minimera en sådan påverkan.

BAKGRUND

Under perioden oktober 2019 till januari 2020 utförde KI:s leverantör parallella insamlingar, dels de ordinarie telefonintervjuerna, dels fyra insamlingar med kombinerad insamling. För att undersöka skillnaderna i resultat mellan de båda insamlingsmetoderna går det dels att jämföra skillnaderna i netttotalen,³ dels att titta på skillnaderna i de svarsfördelningar som ligger till grund för beräkningarna av netttotalen. Skillnaden i netttotal är relativt

¹ Svårigheten består av att fler individer har olistade telefonnummer och en ökad benägenhet att inte svara på samtal från okända telefonnummer.

² Ursprungliga serier för perioden före november 2020 finns tillgängliga på Konjunkturinstitutets statistikdatabas under hushåll / historiska serier: [ojusterade data i statistikdatabasen](#).

³ Netttotal är skillnaden mellan andelen positiva svar och andelen negativa svar. Om alla svarar positivt så blir nettotalet 100, medan om alla svarar negativt blir det -100.

små för vissa frågor, men ganska stora för andra. Skillnaderna i fördelningen av de underliggande svaren mellan de båda insamlingsmetoderna är dock relativt stor för de flesta frågor.

Som ett exempel visas i diagram 1 svarsfördelningen från januari för frågan ”Egen ekonomi nu, jämfört med för tolv månader sedan”.⁴ I kombinerad insamling är det färre individer som väljer mittenalternativet och fler som väljer övriga alternativ jämfört med den ordinarie undersökningen. Detta förhållande varierar mellan frågorna och i vissa frågor väljer de svarande i stället mittenalternativet i större utsträckning i kombinerad insamling än i telefonintervju. Slutsatsen är att dessa skillnader behöver hanteras för att undvika tidsseriebrott.

HUR HAR SKILLNADERNA HANTERATS?

För att undvika tidsseriebrott finns flera olika metoder som man kan använda sig av för att länka tidsserierna innan november 2020. Den metod som KI har valt benämns som bruttotalsmetoden.⁵ Metoden tar hänsyn till att vissa svarsalternativ väljs i större eller mindre utsträckning med kombinerad insamling jämfört med telefonintervju. Bruttotalsmetoden innebär att de så kallade bruttotalen länkas, det vill säga andelen som svarat respektive svarsalternativ.⁶ Därefter beräknas nya netttotal och indikatorer utifrån de omräknade bruttotalen.⁷

Denna metod gör att skillnaden mellan den ursprungliga serien och den nya länkade serien varierar över tiden. Variationen för frågorna som ingår i hushållens konfidensindikator visas i diagram 5–9 i nästa avsnitt, samt för indikatorer och samtliga frågor i appendix.

VAD FÅR BYTE AV INSAMLINGSMETOD FÖR KONSEKVENSER?

I diagram 2 och 3 visas den ursprungliga och länkade barometerindikatorn respektive hushållens konfidensindikator. För båda serierna gäller att netttotalen från frågorna normaliseras först, därefter beräknas ett medelvärde av netttotalen. Detta medelvärde standardiseras med medelvärde 100 och standardavvikelse 10, vilket är indikatorn. Det är tydligt att länkningen inte

⁴ Svarsalternativen är: S1 - Mycket bättre, S2 - Något bättre, S3 - Oförändrat, S4 - Något sämre och S5 - Mycket sämre.

⁵ Denna länkning gjordes på den aggregerade nivån där resultat tas fram utifrån samtliga svar. Konjunkturbarometern hushåll innehåller även olika redovisningsgrupper fördelat på kön, åldersgrupp och region. Någon länkning för dessa grupper har inte gjorts. I redovisningsgrupperna finns det därför en ökad risk för tidsseriebrott i samband med övergången till kombinerad insamling. Det blir därmed även svårt att jämföra resultatet mellan redovisningsgrupperna och resultatet för samtliga svar.

⁶ Länkningen görs genom att vi först jämför hur stor andel som under perioden oktober 2019 till januari 2020 svarat respektive alternativ i den ordinarie undersökningen och i kombinerad insamling. Därefter justeras andelen som svarat respektive alternativ proportionerligt mot hur skillnaden ser ut.

⁷ I en senare fördjupning kommer bruttotalsmetoden att beskrivas utförligt tillsammans med andra alternativa metoder. I den fördjupningen kommer vi även att utvärdera hur svaren från och med november 2020 med kombinerad insamling förhåller sig till de länkade serierna.

Diagram 1: Svarsfördelning Egen ekonomi nu

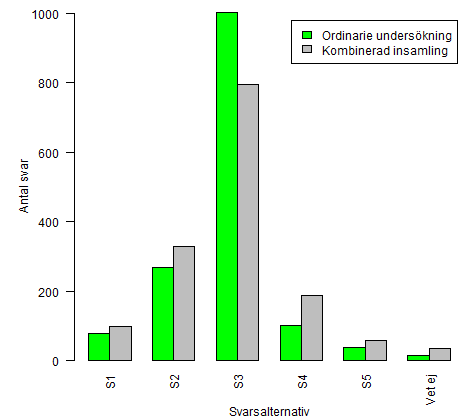

Diagram 2: Barometerindikatorn

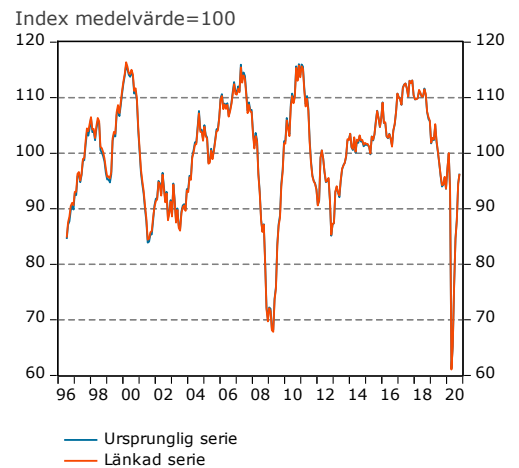
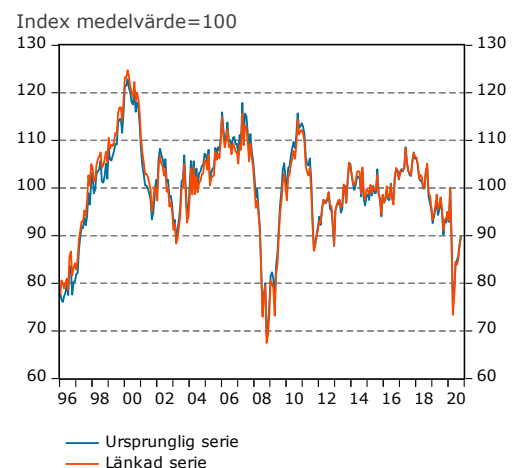

Diagram 3: Konfidensindikator hushåll

påverkar tolkningen av någon av dessa indikatorer. Eftersom nettotalen normaliseras, så påverkas indikatorernas nivåer relativt lite. Skillnaden mellan den ursprungliga serien och den nya länkade serien är större i diagram 3 än i diagram 2.⁸ Det är naturligt att skillnaden är större i hushållens konfidensindikator då det endast är resultatet från hushållsundersökningen som påverkas av metodbytet och hushållen utgör endast 20 procent av vikten i barometerindikatorn.

I diagram 4 redovisas dels den ursprungliga serien, dels den länkade serien för frågan ”Egen ekonomi nu, jämfört med för tolv månader sedan”. Skillnaden mellan serierna är generellt som störst när den ursprungliga serien rör sig mot ett extremt värde.

För att tydligare visa på skillnaderna i nettotal i diagram 4 visas i diagram 5 skillnaden i nettotal mellan dessa serier samt medelvärdet för denna skillnad. När skillnaden är större än noll betyder det att den länkade serien är större än den ursprungliga serien.⁹ Skillnaden är återigen som störst där den ursprungliga serien har sina mest extrema värden.

Medelvärdet av skillnaden mellan länkad serie och ursprunglig serie är som minst för frågan om egen ekonomi om tolv månader där det är strax under -1. Medelvärdet är som störst för frågan svensk ekonomi om tolv månader och där är skillnaden i snitt -14 (se diagram 6). I appendix finns diagram för nivå och skillnad mellan länkad serie och ursprunglig serie för barometerindikator, hushållens konfidensindikator, mikroindex, makroindex och frågorna i enkäten.¹⁰

Diagram 4: Egen ekonomi nu, nettotal

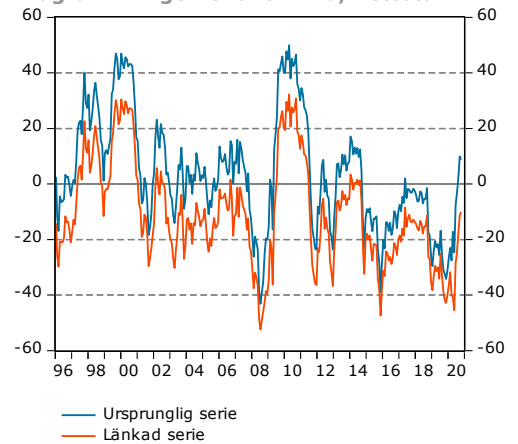

Diagram 5: Egen ekonomi nu, nettotal

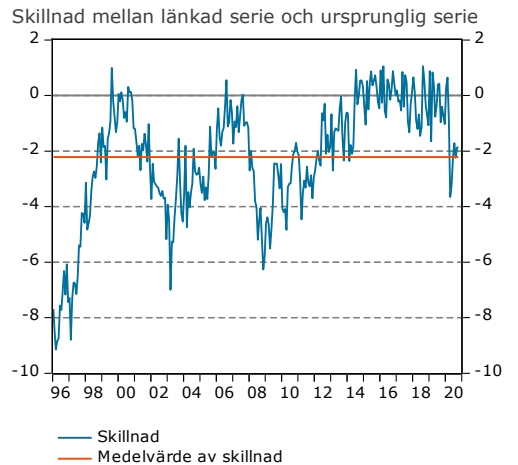

Diagram 6: Svensk ekonomi om 12 månader, nettotal

⁸ Skillnaden är definierad som den länkade serien - den ursprungliga serien-. Det innebär att när skillnaden är positiv så är den ursprungliga serien större än den länkade serien.

⁹ Skillnaden mellan den länkade serien och den ursprungliga serien beror på hur svaren är fördelade mellan de olika svarsalternativen.

¹⁰ De frågor som ingår i barometerindikatorn och i hushållens konfidensindikator är frågorna om egen ekonomi nu och på 12 månaders sikt, frågorna om svensk ekonomi nu och på 12 månaders sikt samt frågan om det är rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror.

Appendix

